

PTT-ennusteet 2/2026

Kansantalous – kevät 2026

Kriisit kärjistävät Suomen talouden heikkouksia – kasvu jatkuu kituliaana

Henna Busk, Emilia Gråsten, Veera Holappa, Markus Lahtinen, Antti
Norkio

25.3.2026

Pellervon taloustutkimus PTT

Eerikinkatu 28 A
00180 Helsinki
Sähköposti ptt@ptt.fi

ISSN 1799-9340 (pdf)

Sisältö

Johdanto.....	3
1 Eurooppa on lastuna laineilla, kun maailmalla myrskyää	5
2 Vientikehitys vaisua	9
3 Investoinnit julkisen varassa.....	11
4 Työllisyys verkkaiseen nousuun.....	13
5 Heikko kysyntä hillitsee hintojen nousua.....	15
6 Kuluttajilla edelleen liikaa huolia	16
7 Julkinen talous isojen päätösten varassa	18
Ennustetaulukko	20

Johdanto

Sääntöpohjaisen kauppaja- ja turvallisuusjärjestelmän kiihtyvä luhistuminen sekä Suomen krooniset heikkoudet hidastavat talouskasvua, arvioi Pellervon taloustutkimus PTT:n kansantalouden ennuste. Suomen talous kasvaa tänä vuonna 0,5 prosenttia ja ensi vuonna 0,8. Julkisen talouden vakavat vaikeudet jatkuvat, ja uhka sopeutuksen noidankehästä vaanii.

Suomen talous kasvaa 0,5 prosenttia tänä vuonna ja 0,8 prosenttia ensi vuonna. Kasvu on hitaampaa kuin euroalueella, joka kasvaa keskimäärin 1,2 prosenttia tänä vuonna ja 1,6 prosenttia ensi vuonna. Suomen kyky kasvaa on osoittautunut rajalliseksi. Käynnissä on suuria geopolittisiä ja teknologisia murroksia, mutta Suomelta puuttuu ketteryyttä niihin vastaamiseksi. Ulkomaankaupan vetoapu jää tänä vuonna laimeaksi, ja investointienkin kasvu on julkisen varassa. Myös kulutuksen kasvu on vaisua, sillä kuluttajia painavat edelleen monet huolet. Julkisen talouden tilanne on vakava, mutta uusi finanssipoliittinen laki on mahdollisuus parempaan.

Kriisit maailmalla kärjistävät Suomen talouden kroonisia heikkouksia. Donald Trumpin toisen kauden alkutaipaleella on käynyt selväksi, ettei Yhdysvaltojen kanssa tehtyihin sopimuksiin voi enää luottaa. Sääntöpohjaisen kauppaja- ja turvallisuusjärjestelmän luhistuminen kiihtyy entisestään. Iranin sodalla ei ole merkittävää välitöntä vaikutusta Suomen talouskehitykseen, koska sodan aktiivisen vaiheen odotetaan päättyvän huhtikuun aikana. Lähi-idässä jatkuva sa-

botaasi ja eskalaation riski näkyy kuitenkin raaka-aineiden hinnoissa ja markkinakoroissa sodan aktiivisen vaiheen jälkeenkin. Myös Ukrainassa rauha on entistä kauempana.

1 Eurooppa on lastuna laineilla, kun maailmalla myrskyää

Maailma on aiempaa epävakampi, ja vauhti tuntuu vain kiihtyvän. Kyse ei ole yksittäisistä ilmiöistä, vaan globalisaation hallinnan laaja-alaisista ongelmista. PTT arvioi kesällä 2023 pitkän aikavälin ennusteessaan kuluvaan vuosikymmentä seuraavasti: "Vuosikymmentä varjostavat globalisaation takaiskut ja geopoliittiset jännitteet, joista kumpuava nationalistinen talouspolitiikka heikentää talouskehitystä maailmanlaajuisesti."

MAGA-liike on yksi heijastuma yllä olevasta ilmiöstä. Trump on ehtinyt jo presidenttikautensa alkutaipaleella ravistelemaan globaalia kauppajärjestelmää, horjuttamaan kansainvälisiä liittoumia, ja kohdistamaan suoraa sotilaallista voimaa sekä Venezuelaa että Irania vastaan. Kiina puolestaan jatkaa aggressiivista teollisuuspolitiikkaansa ja vyöryttää kansainvälisille markkinoille edullisia vientituotteita tavalla, joka heikentää perinteisten teollisuusmaiden kilpailukykyä ja lisää kauppapoliittisia jännitteitä. Euroopan toimet talouden ja turvallisuuden vahvistamiseksi ovat osoittautumassa pettymyksiksi, ja se on ajautumassa sivustaseuraajaksi maailmanpolitiikan keskeisissä käänteissä.

Iranin sodan aktiivisen vaiheen odotetaan päättyvän huhtikuun aikana, sillä Yhdysvalloilla ja Israelilla on merkittävä ylivoima ja sisäpoliittiset paineet pakottavat Trumpin nopeisiin ratkaisuihin. Nopean ratkaisun kääntöpuolena on Iranin hallitsevan islamistinen regiimin jatkaminen ainakin toistaiseksi vallassa, minkä seurauksena uuden eskalaation riski säilyy korkeana. Tämä näkyy raaka-aine- ja rahoitusmarkkinoilla hermostuneisuutena ja hintojen suurena vaihteluna. Kiina on Iranin tärkein kauppakumppani, jonka energian tuonnista merkittävä osa kulkee Hormuzinsalmen läpi. Kiinan paine Irania kohtaan estää salmen miinoittamisen ja tukee liikenteen osittaista jatkumista, mikäli Iranin hallinnon suunnitteluhorisontti on viimeistä taistoa pidempi.

Yhdysvaltojen talouden perusvire on pysynyt vahvana. Pahimmat pelot tullien vaikutuksista eivät ole ainakaan vielä toteutuneet, ja Yhdysvaltojen talous kasvoi viimekin vuonna yli kahden prosentin vauhtia. Kasvua kannattelivat yksityinen kulutus, teknologiavetoiset investoinnit ja täystyöllisyys. Trumpin valtava talouspoliittinen lakipaketti "One Big Beautiful Bill Act" vahvisti yritysten investointiluottamusta ja tasapainotti kauppapoliittista epävarmuutta purkamalla sääntelyä ja lisäämällä yritysten kannustimia. Toisaalta massiiviset veronkevennykset ja kasvaneet julkiset menot paisuttavat liittovaltion budjettialijäämää historiallisiin mittasuhteisiin. Yhdysvaltojen talouskasvu on tänä vuonna 2,3 prosenttia, mutta hidastuu ensi vuonna.

Korkeimman oikeuden tullipäätös oli Trumpille merkittävä poliittinen tappio, mutta se ei muuta kauppapolitiikan suuria linjoja. Tullit ovat asettuneet pysyvästi aiempaa korkeammalle tasolle, ja ajoittaisesta vaihtelustaan huolimatta niiden odotetaan pysyvän keskimääräisesti nykyisellään koko ennustekauden ajan. Toistaiseksi yhdysvaltalaiset maahantuojat ovat kantaneet suurimman osan tullien kustannuksista, mutta tänä vuonna ne lankeavat väistämättä yhä enemmän myös yhdysvaltaisten kuluttajien maksettaviksi. Hintapaineita tuskin hillitään rahapolitiikalla, sillä keskuspankin uusi pääjohtaja pyrkii ensitöikseen laskemaan ohjauskorkoja. Kevenevä rahapolitiikka piristää väliaikaisesti taloutta, mutta kiihtyvä inflaatio asettaa merkittävän haasteen ensi vuodelle.

Voimakkailla yhteiskunnallisilla virtauksilla on ollut suhteellisen vähän vaikutusta Yhdysvaltojen talouskasvuun, koska talous on organisoitunut kauttaaltaan markkinaehtoisesti. Alati kasvava sisäpolitiikan polarisaatio ja ulkopoliittikan kaoottisuus lisäävät kuitenkin välivaalien alla riskiä politiikan ääri-ilmiöistä, jotka saattavat horjuttaa talouskasvun kannalta välttämätöntä luottamusta yhteiskunnan keskeisiin instituutioita (läpinäkyvä vaalijärjestelmä, riippumaton oikeuslaitos, itsenäinen keskuspankki) kohtaan. Koska Yhdysvallat on koko maailmantalouden veturi, sen syöksyminen pois raiteiltaan vaarantaisi koko globaalin talouskehityksen.

Kiinan talouden trendikasvu on hiipuvalla uralla, ja se jatkaa taloutensa tekohengitystä aggressiivisella teollisuuspolitiikalla. Vaikka talouskasvu on perinteisesti ohjannut Kiinan ulkopoliittikkaa, Xin kolmannella kaudella on ollut nähtävissä yhä enemmän merkkejä siitä, että talouden painoarvo päätöksenteossa saattaa vähentyä. Xi on asettanut Taiwanin kysymyksen ratkaisemisen keskeiseksi tavoitteekseen, eikä sille ehkä tarjoudu Trumpin presidenttikautta parempaa aikaikkunaa. Tekoälybuumi kuitenkin lisää entisestään Taiwanin sirutuotannon strategista tärkeyttä, mikä muodostaa Kiinalle merkittävän pidäkkeen ja puoltaa Yhdysvaltojen sitoutumista Taiwaniin. Taiwanin konflikti on epätodennäköinen, mutta toteutuessaan siitä muodostuisi valtava shokki maailmantaloudelle.

Kiinan vientivetoinen kasvustrategia lisää jännitteitä Kiinan ja Euroopan välillä, mutta Eurooppa on Trumpin tullien varjossa haluton lähtemään Kiinan kanssa kauppasotaan. Halpakaupan vyöry Eurooppaan jatkuu koko ennustekauden ajan ja järeimmät vastatoimet rajoittuvat Keski-Euroopan kriittisimmille teollisuudenaloille, kuten autosektorille ja terästeollisuuteen. Kesällä voimaan tuleva kolmen euron tullimaksu alle 150 euron lähetyksiin saattaa hieman hillitä krääsäkauppaa, mutta kiinalaiset verkkokaupat reagoivat siihen kokoamalla

saman tilauksen tuotteet yhteen pakettiin ja avaamalla EU:n sisäisiä logistiikkakeskuksia. Ylituotannon ylläpitäminen ja hintojen polkeminen on kuitenkin Kiinankin näkökulmasta pitkällä aikavälillä kestävämpi, sillä se johtaa deflaatiokierteen syvenemiseen, teollisuuden kannattavuuden murenemiseen ja globaalien kauppasuhteiden pirstaloitumiseen.

Euroalueen kasvu on piristymässä hieman ensi vuonna, vaikka sen ajalehti maailman myrskyissä ilman strategista otetta ja vaikeudet puolustaa taloudellisia intressejään kauppapolitiikan uudessa todellisuudessa rajoittavat kasvuvauhtia. Espanjan talous porskuttaa vahvasti turismin voimin, ja Saksassa finanssipoliittinen elvytys alkaa vähitellen nostaa maata taantuman pohjalta. Ranska ja Italia ovat puolestaan jämähtäneet laimeaan yhden prosentin kasvuun, eikä poliittisia edellytyksiä parempaan ole nähtävissä. EU:n elpymistukivälineen vaikutus lakkaa tämän vuoden loppupuolella, mikä hidastaa investointeja Etelä-Euroopassa. Fossiilisen energian hintakriisi voi johtaa päästökaupan romuttamiseen, mikä tuhoaisi Euroopan suhteellisen edun vihreissä investoinneissa.

Saksan valtiojohtoisen investointiohjelman välittyminen selvästi nopeampana talouskasvuna odottaa ensi vuoteen suurten infra- ja energiahankkeiden hitaiden luvitusprosessien sekä teollisuuden ja rakentamisen pitkien toimitusaikojen vuoksi. Lisäksi kasvuvauhtia jarruttavat rakenteelliset pullonkaulat, kuten työvoiman kohtaanto-ongelmat ja riittämätön verkkokapasiteetti. Toimintaympäristön epävarmuuden ja kauppapoliittisten esteiden vuoksi yksityiset investoinnit seuraavat julkista elvytystä vasta merkittävällä viiveellä.

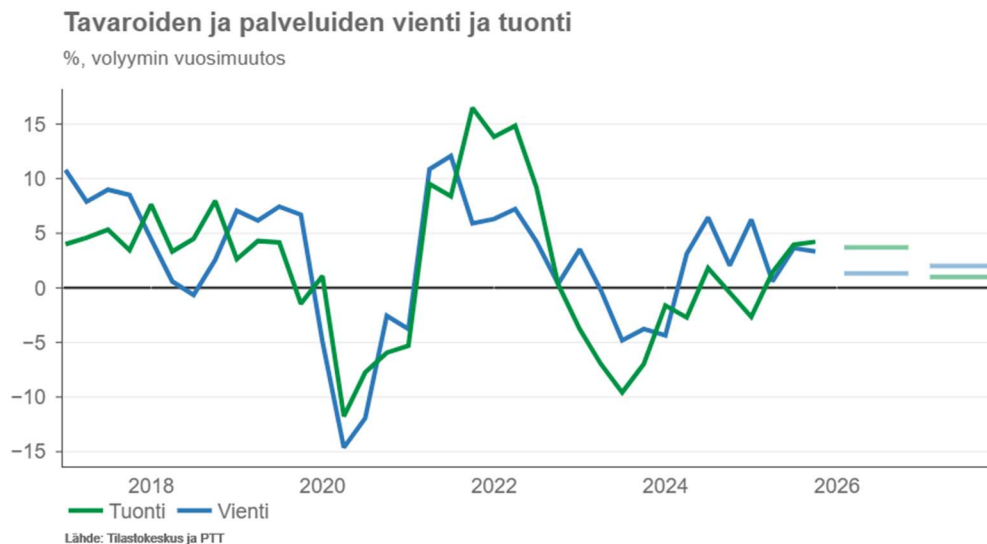
Mikäli Iranin sodan aktiivinen vaihe jää odotusten mukaisesti lyhyeksi, merkittävimmät hintavaikutukset nähdään tässä vaiheessa energiassa. Siten euroalueen inflaatio pysyy vuositasolla maltillisena, eikä keskuspankillä ole tarvetta merkittävään rahapolitiikan kiristämiseen. EKP on korostanut hintojen reagoivan tarjontashokkeihin yhä ketterämmin, eikä se nosta ohjauskorkoa ennen kuin hintapaineiden pysyvä voimistuminen on todennettavissa. Toisaalta keskuspankin päätöksenteon taustalla kummittelee vuonna 2022 alkanut inflaatiokierre, jota ei haluta toistaa. Persianlahden alueen jännitteet säilyvät korkealla sodan aktiivivaiheen jälkeenkin, mikä heijastuu markkinakorkoihin levottomuutena, vaikka ohjauskorko ei nousisikaan. 12 kuukauden euribor on keskimäärin 2,4 prosenttia sekä tänä että ensi vuonna.

Dollari on perinteisesti vahvistunut globaalin turvallisuuspoliittisen tilanteen kiristyessä riippumatta siitä, mikä on Yhdysvaltojen rooli kriiseissä. Näin tälläkin kertaa: dollari toipuu tänä vuonna maltillisesti viime kevään notkahduksesta, joka aiheutui sijoittajien dollarimääräisten riskien vähentämisestä. Suunta voi

kuitenkin muuttua vuoden lopulla, mikäli Yhdysvaltojen sisäpoliittinen tilanne kärjistyy.

2 Vientikehitys vaisua

Vientikehitys oli viime vuonna varsin myönteistä, joskin kahtiajakoista. Tavaravienti kasvoi 5,6 prosenttia, kun taas palveluvienti supistui noin prosentin. Tavaraviennin kasvua vauhditti erityisesti suuren risteilijäaluksen luovutus Yhdysvaltoihin vuoden kolmannella neljänneksellä. Edellisvuonna vastaavaa toimistusta ei ollut, joten alusluovutus kiritti vientiä täysimääräisesti. Alusluovutuksen arvioidaan lisänneen tavaravientiä lähes kaksi prosenttiyksikköä, ja ilman sitä kasvu olisi ollut selvästi vaatimattomampaa. Tulleista huolimatta Suomen vienti Yhdysvaltoihin on pysynyt hyvällä tasolla juuri tämän alusluovutuksen ansiosta. Sen sijaan lääkkeiden sekä eri toimialoilla käytettävien erikoiskoneiden vienti Yhdysvaltoihin on laskenut eniten.

Euroopan orastava elpyminen tukee hieman Suomen vientikysyntää sekä tänä että ensi vuonna. Erityisesti Saksassa toteutettavien investointipakettien suomalaisyritysten vientinäkymiä tukevat vaikutukset ajoittuvat pääasiassa ensi vuodelle. Maailmantalouden epävarmuus kuitenkin rajoittaa kasvupotentiaalia, ja viennin vetoapu talouskasvulle jäänee kokonaisuutena melko maltilliseksi. Myös tänä vuonna Suomi luovuttaa Yhdysvaltoihin suuren risteilijäaluksen, mikä osaltaan ylläpitää viennin tasoa. Viennin ennakoidaan kasvavan tänä vuonna 1,3 prosenttia ja ensi vuonna 2 prosenttia.

Myös tuonnin osalta kehitys oli viime vuonna kahtiajakoista. Tavaratuonti lisääntyi lähes 4 prosenttia, kun taas palvelutuonti supistui 1,4 prosenttia. Tänä

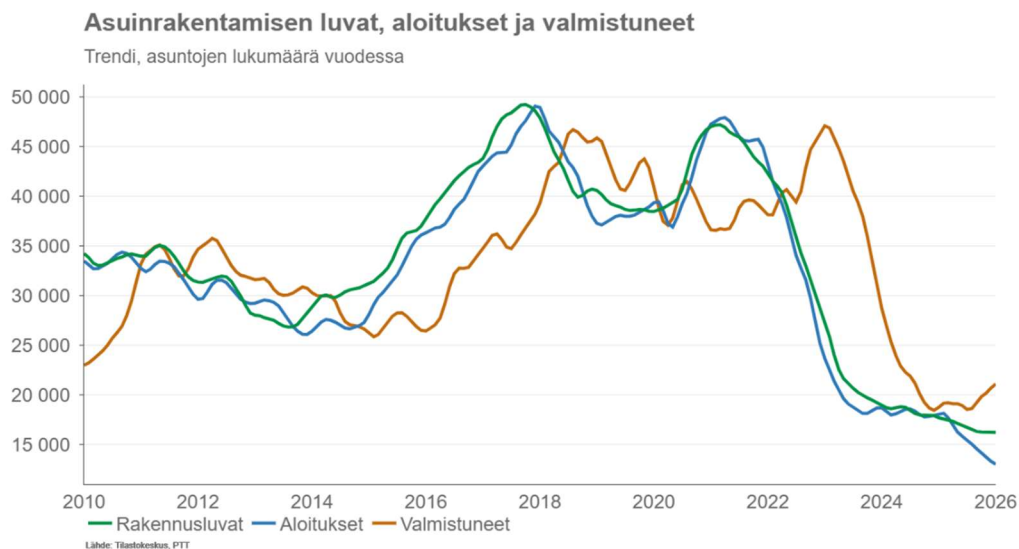
vuonna tuonnin ennustetaan kasvavan ripeästi, kun puolustusvoimien Yhdysvalloista tilaamien hävittäjien toimitukset alkavat. Hävittäjiä toimitetaan yhteensä 64 kappaletta vuoteen 2030 mennessä. Kuitenkin yksityisen kulutuksen heikko kehitys hillitsee tuontikysyntää. Tuonti kasvaa tänä vuonna 3,7 prosenttia ja ensi vuonna yhden prosentin.

Kauppataseen ylijäämä heikkenee tänä vuonna, koska tavaratuonti kasvaa selvästi tavaravientiä enemmän. Tästä huolimatta vaihtotase pysyy 0,4 prosenttia ylijäämäisenä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ensi vuonna kauppataseen ylijäämän arvioidaan jälleen vahvistuvan, jolloin vaihtotaseen ylijäämä kohoaa noin 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta.

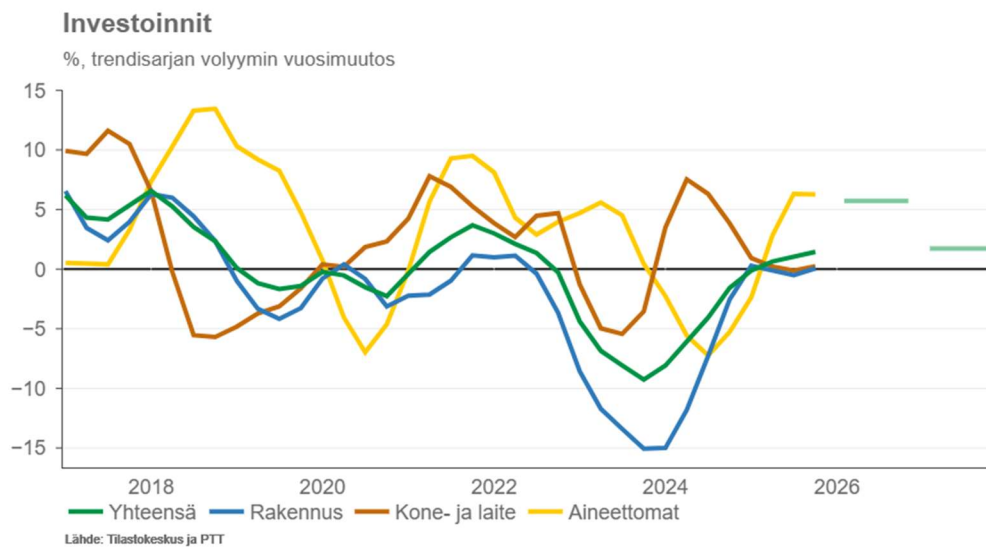
Valuuttamarkkinoilla euron arvo suhteessa dollariin on pysynyt melko vakaana viime kesästä lähtien. Yhdysvaltojen hyökättyä Iraniin euro kuitenkin heikkeni dollariin nähden epävarmuuden kasvaessa. Dollarin asema niin kutsuttuna safe haven -valuuttana on vahvistunut. Valuuttakurssissa ei silti odoteta vientikehitykseen merkittävästi vaikuttavia muutoksia, ja euron dollarikurssin ennakoidaan olevan noin 1,15 vuonna 2026 ja 1,20 vuonna 2027.

3 Investoinnit julkisen varassa

Investoinnit kääntyivät viime vuonna varovaiseen kasvuun ennen kaikkea ai-neettomien investointien vetämänä. Myönteistä kehitystä nähtiin myös asuinra-kentamisessa, vaikka uudistuotanto pysyi edelleen hyvin vaimeana. Asunto-markkinoiden tilanne onkin yhä haastava. Vaikka asuntokauppaa käydään kohtuullisella volyymilla, asuntojen hinnat eivät ole kääntyneet nousuun. Mark-kinoilla on yhä runsaasti myymättömiä asuntoja ja uusien ja vanhojen asunto-jen selvä hintaero heikentää rakennusliikkeiden kannusteita käynnistää uusia hankkeita. Näistä syistä asuinrakentamisen piristymistä ei odoteta vielä tänä vuonna, ja ensi vuodenkin elpyminen jäänee hyvin maltilliseksi. Tilannetta vai-keuttaa lisäksi julkisen asuntotuotannon selvä väheneminen sekä tänä että ensi vuonna, mikä siirtää asuntorakentamisen käänteen entistä vahvemmin yk-sityisen sektorin harteille.

Muiden talorakennusinvestointien sekä maa- ja vesirakentamisen näkymät py-syvät ennustejaksolla vaisuina. Tuulivoimainvestoinnit ovat useampana vuonna kannatelleet erityisesti maa- ja vesirakentamisen investointeja, mutta tänä vuonna niidenkin määrä laskee huomattavasti.

Rakennusalan heikosta tilanteesta huolimatta kokonaisinvestointien arvioidaan kasvavan tänä vuonna 5,7 prosenttia ja ensi vuonna 1,7 prosenttia. Kuluvan vuoden ripeää kasvua selittää erityisesti julkisten investointien voimakas lisäys. Puolustusvoimien Yhdysvalloista hankkimien hävittäjien toimitukset käynnistyivät vuoden vaihteessa. Noin 10 miljardin euron hankintakokonaisuus ajoittuu vuosille 2025–2030. Yritysten investointinäkymät ovat sen sijaan edelleen verrattain heikot talouskehityksen matelun ja maailmantalouden epävarmuuksien vuoksi. Ensi vuonna investointien kasvuvauhdin ennakoidaan hidastuvan, sillä hävittäjähankinnat eivät enää tuo yhtä merkittävää kasvuaikutusta. Yritysten investointien odotetaan kuitenkin kasvavan lievästi talouskasvun pirstyessä.

4 Työllisyys verkkaiseen nousuun

Työttömyysaste on kivunnut ennätyskorkealle. Työttömyyden kasvu oli loppuvuonna ennakoitua nopeampaa, mihin osaltaan vaikutti työvoiman samanaikainen kasvu. Työvoiman ulkopuolelta on aktivoiduttu aiempaa enemmän työnhakuun, ja myös positiivisena pysynyt nettomaahanmuutto on lisännyt työvoimaa ja työikäistä väestöä. Työvoimaan osallistumisaste onkin tällä hetkellä lähes 80 prosenttia.

Työllisyyden kehitys on sen sijaan ollut maltillisempaa. Vuonna 2025 työllisten määrä väheni enää noin 10 000 henkilöllä, ja työllisyys on pysynyt olosuhteisiin nähden varsin kohtuullisella tasolla. Työllisyysaste 15-64-vuotiailla oli viime vuonna 71,4 prosenttia, mikä vastaa vuoden 2019 tasoa. Osalla toimialoista työllisyys on jo kääntynyt kasvuun. Kehitys on ollut myönteistä etenkin ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa, hallinto- ja tukipalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemusalailla, ja loppuvuodesta myös kaupan alalla. Teollisuudessa, rakentamisessa sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa suurimmat työllisyyden laskut lienevät myös jo takana.

Suomen BKT kasvoi vuoden 2025 lopulla jonkin verran, joten edellytyksiä työttömyyden kasvun tasaantumiselle kevään aikana on olemassa. Alkuvuodesta 2026 työttömyyden nousu näyttää tasaantuneen, mutta nopeaa laskua ei ole odotettavissa. Talouskasvu ei ole vielä riittävän vahvaa kääntämään työttömyyttä nopeaan laskuun. Samanaikaisesti työvoima kasvaa, mikä osaltaan hillitsee työttömyysasteen laskua. Lisäksi haasteena on erittäin korkealle kohonnut pitkäaikaistyöttömyys, lähes 140 000 henkilöä, jonka purkaminen vie aikaa.

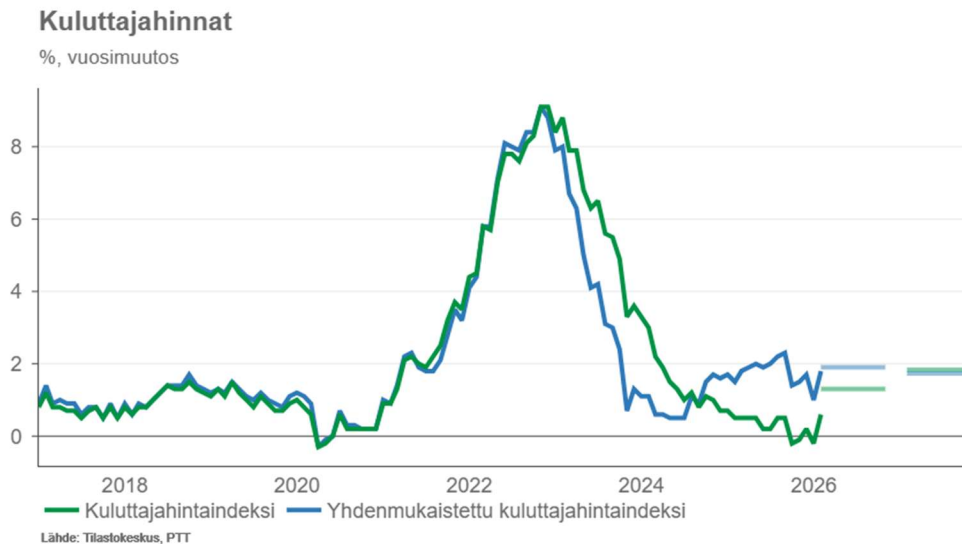
Pitkäaikaistyöttömien määrä tulee tästä vielä myös kasvamaan. Huomattavan korkealle tasolle noussut nuorisotyöttömyys on myös aito huolen aihe, sillä pitkittyessään sillä voi olla pitkäkestoisia vaikutuksia nuorten työuraan ja ansiokehitykseen. Vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllistyminen edellyttääkin kohdennettuja toimia sekä kunnilta että valtiolta.

Työmarkkinoiden toipumista hidastaa myös rakentamisen heikko tilanne, josta ei ole odotettavissa merkittävää tukea työllisyydelle ainakaan kuluvana vuonna. Myös korkeakoulutettujen työttömyys on poikkeuksellisen korkealla tasolla ja se purkautuu tyypillisesti viiveellä talouden elpyessä, sillä työpaikat keskittyvät asiantuntija- ja johtotehtäviin. Yritykset täyttävät ensin perustuotannon työvoimatarpeet, ja vasta toiminnan laajentuessa syntyy kysyntää vaativammalle osaamiselle.

Selkeämpää toipumista työmarkkinoilla odotetaan loppuvuonna, kun edellä mainitut suurimmat viivetekijät alkavat poistua. Ensi vuosi on työvoiman kysynnän kannalta nykyistä parempi, mutta kotitalouksien kulutuksesta ei edelleenkään ole odotettavissa merkittävää piristystä työllisyydelle.

Maltillisen talouskasvun ja työmarkkinoiden hitaan toipumisen vuoksi työttömyysasteen ennustetaan olevan vuonna 2026 keskimäärin 9,9 prosenttia ja 15–64-vuotiaiden työllisyysaste 71,4 prosenttia. Vuonna 2027 näkymät ovat hieman valoisammat, ja työttömyysasteen ennustetaan laskevan 9,4 prosenttiin ja 15–64-vuotiaiden työllisyysasteen nousevan 71,9 prosenttiin.

5 Heikko kysyntä hillitsee hintojen nousua

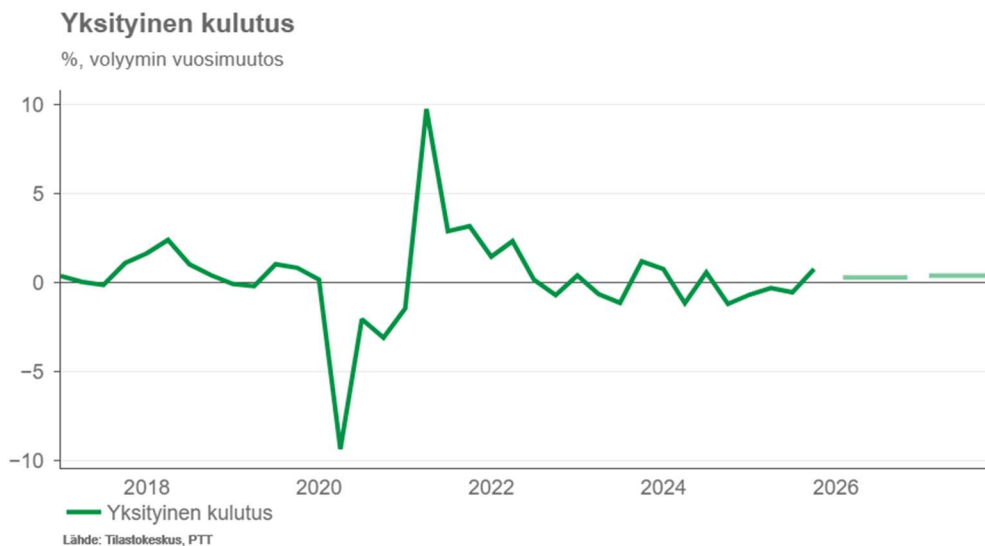
Kuluttajahinnat nousevat 1,3 prosenttia tänä vuonna ja 1,8 prosenttia ensi vuonna. Korkojen ja asuntojen hintojen lasku hidastavat inflaatiota vielä tänäkin vuonna, minkä vuoksi kuluttajahintainflaatio pysytteli alkuvuodesta hyvinkin matalalla tasolla. Iranin sota nostaa energian hintoja, mutta heikon kysynnän vuoksi välittömät vaikutukset kuluttajahintoihin ovat rajalliset. Bensan hinnan vaihtelut ovat kuitenkin suuria koko vuoden.

Alennetun arvonlisäverokannan lasku puolella prosentilla, lääketaksan leikkaus ja polttonesteiden verotuksen keventäminen hillitsevät hintapaineita tänä vuonna. Alkoholien, tupakan ja virvoitusjuomien verotusta sekä ajoneuvoveroa on puolestaan kiristetty. Helmikuussa kylmän sään seurauksena kallistunut sähkö kiihdytti kuluttajahintainflaatiota väliaikaisesti melkein puoli prosenttia, mutta vaikutus poistuu jo maaliskuussa.

Yhdenmukaistettu kuluttajahintainflaatio, joka ei huomioi korkoja ja omistusasumisen kuluja, on myös hidastunut heikon kysynnän seurauksena. Loppuvuotta kohden kuluttajahintainflaatio ja yhdenmukaistettu lähestyvät toisiaan korkovaikutuksen hiipuessa ja asuntojen hintojen laskun saavuttaessa pohjansa.

6 Kuluttajilla edelleen liikaa huolia

Ansiotaso nousee 3,3 prosenttia tänä vuonna ja 2,6 prosenttia ensi vuonna. Nihkeästä talouskasvusta huolimatta palkkasumma kasvaa ansiotasoa nopeammin työllisten lukumäärän kasvun ansiosta. Sote-ala pysyy palkkaratkaisunsa myötä vielä tänäkin vuonna palkkajohtajana, vaikka hyvinvointialueilla tehtävät säästötoimenpiteet heikentävät sote-alan työmahdollisuuksia. Muutaman vuoden takaista reaaliensioden romahdusta korjattaessa ansiotason nousu on ollut inflaatioon ja talouden kasvuun verrattuna reipasta, mutta tulevana vuosina ansiotason kehitys maltillistuu selvästi.

Reaaliensioden nousu ei näy voimakkaana kulutuksen kasvuna, sillä kotitalouksilla on edelleen liikaa huolia. Esimerkiksi huono työmarkkinatilanne, tiukentunut sosiaaliturva, asuntovarallisuuden lasku ja maailman myrskyjen heijastuminen markkinakorkoihin ja bensapumpulle ylläpitävät yleistä epävarmuutta ja jarruttavat yksityistä kulutusta. Vaikka pankkitileillä olisi jo kulutusvara, kotitaloudet tekevät hankintoja vain harkiten ja varautuvat tulevaan. Erityisesti keskituloisten kotitalouksien säästäminen määrittää yksityisen kulutuksen kehitystä, sillä pienituloisten säästömahdollisuudet ovat vähissä ja suurituloisten rajakulutusalttius on pienempi.

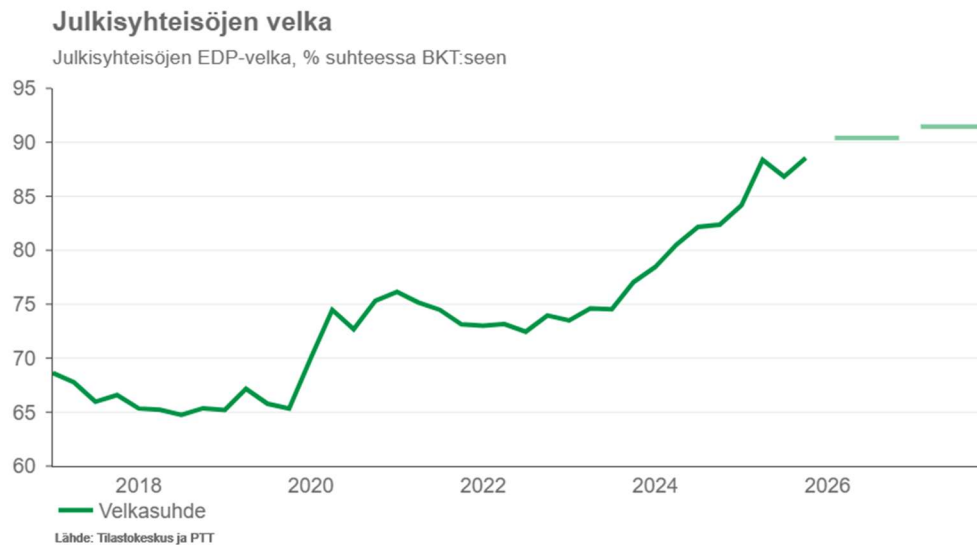
Yksityinen kulutus kasvaa 0,3 prosenttia tänä vuonna ja 0,4 prosenttia ensi vuonna. Kasvu on maltillista kaikissa hyödykeryhmissä. Palvelukulutuksesta merkittävä osa liittyy asumiseen, mitä osaltaan hidastaa vuokratason maltillinen kehitys ja asuntomarkkinoiden alakulo. Kestokulutustavaroiden kehitys on

nihkeää auto- ja huonekalukaupan jähmeyden takia. Lyhytikäisten eli päivittäistavaroiden ja päihteiden kulutus on ollut laskusuuntaista jo pidempään, sillä alkoholin ja tupakan kulutus on vähentynyt merkittävästi.

7 Julkinen talous suurten päätösten edessä

Velkaantuvat julkisyhteisöt pysyvät kroonisesti alijäämäisinä. Viime vuonna asehankintojen ajoitustekijät painoivat valtiontalouden tilinpidon mukaisen alijäämän väliaikaisesti alle neljän prosentin, mutta tänä vuonna kivutaan jälleen yli neljän prosentin. Suuri alijäämä johtuu heikon turvallisuustilanteen edellyttämistä asehankinnoista, nousseista korkokustannuksista, ikääntyvän väestön sote-palvelujen kasvusta ja hitaasta talouskasvusta, mikä on osaltaan seurausta sopeutustoimien ajoituksesta ja sisällöstä.

Velkaantuminen on kasvanut viime vuosina vielä alijäämääkin nopeammin. Esimerkiksi valtion tilinpidon mukainen alijäämä oli viime vuonna noin 11 miljardia euroa, mutta valtionvelka kasvoi lähes 19 miljardilla eurolla. Ilmiön taustalla on mm. menojen ajoitustekijät, valtion kassatilanteen muutokset ja valtion velanhallinnan instrumenttien aiheuttamat kustannukset. Julkinen velka nousee tänä vuonna jo yli 90 prosenttiin.

Viime syksynä saavutettu parlamentaarinen sopu julkisen talouden hoitamisen reunaehdoista antaa hyvän lähtökohdan velkaantumiskehityksen hillitsemiseen, mutta asettaa puolueet myös suuren haasteen eteen ensi vaalikauden talouspolitiikan suunnittelussa. Huomion pitää olla ennen kaikkea julkisen talouden kestävässä vahvistamisessa. Riskinä on sopeutustoimien valikoiminen ainoastaan vastaamaan välittömään sopeutustarpeeseen, mikä voi pahimmillaan johtaa sopeutustoimien noidankehään.

Mikäli suhdannetilanne antaa mahdollisuuden, nykyisen hallituksen olisi vastuullista tehdä vielä uusia sopeutustoimia. Linjaukset niistä on kuitenkin jätettävä budjettiriiheen, sillä näkymä ensi vuoden talouskasvusta on vielä kehysriihen aikaan liian sumuinen.

Ensi vaalikauden sopeutustarvearvio täsmentyy joulukuussa, mutta joka tapauksessa sopeutusurakka on siinä määrin suuri, että tarvitaan sekä menojen leikkauksia että verojen korotuksia. Lisäksi tarvitaan nykyistä selvästi nopeampaa talouskasvua. Valtiovarainministeriön esittämissä sopeutusarvioissa oletuksena on keskimäärin 1,5 % kasvu vuosina 2028-2031. Tämä on mahdollinen, mutta kunnianhimoinen kasvuvauhti. Vuoden 2021 koronapalautumista lukuun ottamatta talouskasvu on yltänyt viimeksi tähän vauhtiin vuonna 2017, ja kyseisen vuoden jälkeen talouskasvu on ollut keskimäärin 0,4 %. Talouskasvun kiihtymisen mahdollistaminen edellyttää toimien valitsemista siten, että sopeutustoimien talouskasvua heikentävä vaikutus eli finanssipolitiikan kerroin olisi mahdollisimman pieni. Tämä pakottaa tarkastelemaan esimerkiksi eläkkeiden roolia sopeutuksessa.

Lisäksi pitää kiinnittää erityistä huomiota kasvutoimien kustannustehokkuuteen. Olennaista on sekä toimien saama kasvuvaikutus panostettua euroa kohti että kasvun arvioitu ajankohta. Vaikka esimerkiksi jo aiemmin linjattuja panostuksia t&k-menoihin pitää jatkaa, uusien toimien kasvuvaikutusten pitäisi olla nopeavaikutteisempia. Velkaantumistilanne on pahimmillaan tämän vuosikymmenen lopussa ja ensi vuosikymmenen alussa, koska turvallisuustilanne on kärjistymässä ja suurten ikäluokkien hoivakysyntä kasvaa nopeasti. Yhteisöveron ja erityisesti perintöveron keventämisen mahdollisten positiivisten vaikutusten arvioidaan yleisesti ilmenevän vasta pidemmällä aikavälillä, mikä syventäisi julkisen talouden alijäämiä juuri pahimman velkaantumisen aikaan.

Ennustetaulukko

Keskeiset ennustemuuttujat vuosina 2025–2027

	2025	2026e	2027e
	muutos, %		
Bruttokansantuote	0,2	0,5	0,8
Tuonti, tavarat ja palvelukset	1,7	3,7	1,0
Vienti, tavarat ja palvelukset	3,4	1,3	2,0
Kulutus	-0,2	0,1	0,2
yksityinen	-0,2	0,3	0,4
julkinen	-0,2	-0,2	-0,3
Investoinnit	0,8	5,7	1,7
yksityiset	0,4	2,1	2,3
julkiset	2,4	20,0	0,0
Inflaatio			
kuluttajahintaindeksi	0,3	1,3	1,8
yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	1,8	1,9	1,7
Ansiotaso	3,1	3,3	2,6
Työttömyysaste, %	9,7	9,9	9,4
Työllisyysaste ¹ , %	71,4	71,4	71,9
Julkisen sektorin yli/alijäämä, % BKT:seen	-3,4	-4,4	-4,0
Vaihtotase, % BKT:seen	1,3	0,4	0,7

e PTT:n ennuste

¹ Työllisten osuus 15–64-vuotiaista